

klina zadeta z nožem v srce, je pribežala komaj do domačega praga, kjer se je zgrudila mrtva. Mož morilke Kate je v Ameriki in je ona sama doma z deco.

Črensovec. V četrtek dne 10. januarja nas je obiskal mil. gospod Greif, ptujski prošt. Prišel je v spremstvu belinskih gospodov duhovnikov. — Fantje so se zopet »popraskali«. Da bi bil kateri nevarno ranjen, tega ne upamo zapisati, ker bi mu v veliki vnemi zopet kdo šel rane merit. Na Bistricah je zadnje čase mir, zato pa huje obračunavajo med seboj fantje iz ostalih treh vasi. Taki razgrajaci zaslužijo kazen, mogoče je, da se na tak način spametujejo. — Na Srednji Bistrici so dobili naši orožniki neko pomožno stano pri g. Vagnerju, našem agilnem širitelju.

Turnišče. Nenavadna nezgoda se je dogodila posestniku R. Vozil je s kočijo na postajo dve osebi. Pri povratku se je ustavil v gostilni g. Kreslina v Beltincih in stopil na kozarček vina. Komaj pa je izstopil, v svoje začudenje ni opazil svojih konj niti voza. Mislil je, da so konji odšli proti domu v T. Toda konjev ni bilo domov. Celo zadevo je javil orožnikom in drugi dan se je izvedelo za konje in voz. Skoro razumljivo je, da si je nekdo privoščil to šalo, ker konji bi se napotili domov, ne pa v smer proti Hotizi. Posestnik R. je bil prepričan, da so mu konje in voz ukradli, zato je že bil v velikih skrbih. Hvala Bogu, da se je zadeva ugodno rešila in je odpadla skrb človeku, ki je radi svoje poštenosti splošno priljubljen in spoštovan. — Vse potrebne listine sta odpeljali iz občinskega urada naše upravne občine vasi Radmožanci in Brezovica, ki sta se po razsodbi državnega sveta ločili. Radmožanci so pripadli nazaj k upravni občini Genterovci, Brezovica pa k upravni občini Polana. — Umrli je pri nas Ana Polanšek, roj. Kuriška. Pokojna je bila dolgo časa bolehna in končno jo je smrt rešila muk. Zapustila je dva otroka in moža. Blag ji spomin! Ostalim naše sožalje! Par dni pozneje je izdihnil Stefanec Pavel po daljšem bolehanju. Naj v miru počiva! — V bližnji Nedelici je umrl (moyitej) posestnik Gjorhoš Marko, po domače Vitezov. Pokoj njegov duši!

Sobota. Premeščen je bil od tukajšnje glavne carinarne kot vodja carinskega oddelka na

Hodoš g. Josip Ivančan. G. Ivančan je bil pri nas znan kot prijeten družabnik in priljubljen v vseh krogih. Ob odhodu mu želimo obilo sreče na novem službenem mestu! — Naša katoliška verska občina, ki šteje okrog 6000 duš, je imela v minulem letu 171 rojstev, 131 smrtnih slučajev in zakon je sklenilo 46 parov. — V minulem letu je na podlagi razvidne statistike prenočilo po soboških hotelih 1122 oseb. Za naše razmere vsekakor lepo število.

Dolinsko. Pod tem imenom razumemo krajino od Dokležovja ob Muri dol do Hotize, potem čez Polano, Turnišče, Gančane do Rakičana. Ravenci (to so predvsem šološka, tišinska, cankovska in del martjanske fare, vsaj naše ljudstvo tako razumeva) pravijo »dolincem« tudi »Marki« in grem na markasto. Pa tega imena ne slišijo radi, kakor tudi Ravenci ne slišijo radi imen »bojnečje«, »miklošje«. Toraj zdaj veste, kaj je to »Dolinsko«. In ker smo v predpustnem času, to je v času porok, hočem opisati nekaj, kar je v zvezi z ženitvijo, oziroma možitvijo. Pri nas na Dolinskem

je takale navada: Ko se otroci hočejo poročiti, nihče nikogar ne vpraša, koliko bo dobil dedščine. Vsak si poišče svoj zakonski par in brez vsakih oporok (testamentov) se sklene zakon. Zgodi se večkrat, da so tako pri eni hiši trije, celo štirje zakonski pari. Gospodarstvo vodita oče in mati, ki sta do smrti lastnika. Že dokler starši živijo, se navadno mladi zakonski pari ne razumejo in tudi njihova deca ne. To je razumljivo. Mati umrje. Otroci takoj pograbbijo njen del zemlje in si delijo. Oče še svoje premoženje naprej obdrži. Ko oba umrjeta, si otroci celo premoženje razdelijo. Če je dosti otrok, zemlje pa malo, dobi posameznik le kosček zemlje. Malokje se delitev izvrši mirnim potom. Bratje se med seboj prepirajo in tudi mrtvih staršev ne puščajo v miru. Taka delitev je pač vedno težka, kajti vsake opeke si ne morejo razdeliti. Zgodi se sicer tudi, da starši sami razdelijo posestvo, pa tudi v takih slučajih nastaja razdor med otroci. V naših krajih večjih posestnikov skoraj več ni in kaj bo čez 100 let? Kaj, ali ne bi bilo bolj

Holandski parnik »Orania« se je prevrnil vsled trčenja z drugo ladjo v portugalski luki Oporto.

Živali kot človeški sovražniki.

Angleške oblasti v Indiji so sestavile leta 1933 statistiko, katere izkazuje v letu 1932 27.299 smrtnih slučajev, povzročenih na ljudeh od živali. Omenjena številka bi bila mnogo višja, če bi vladalo po Indiji natančno nadzorstvo nad človeškim življenjem. Po Indiji zgine po samotnih ter težko dostopnih pokrajinah toliko ljudi, za katere se nihče ne zmeni. Od zgoraj omenjenih smrtnih slučajev v letu 1932 je bilo od tigrov usmrčenih 1200 oseb, od panterja 421. Od 1500 nadaljnjih oseb, ki so postale smrtna žrtev raznih divjih zverí, odpade velik del na račun di-

Januš Golec:

Propast in dvig.

Ljudska povest.

Vinko je zvedel za prokletstvo iz očetovih ust. Ni ga bolelo, saj ga je tolažila lastna vest, da dela dobro in bo učinil največjo dobroto, če bo stiščal rakarje na pot poštenega trgovanja s plenom. Doma mu ni bilo obstanka. Oče bo gospodaril zavsem samostojno, ko bo že on sam star. Hlapec brez plačila in pravic je bil dosti dolgo, zakaj bi si ne oskrbel s trgovanjem lastnega gnezda kje drugje nego na Sromljah. Pijanec in zapravljivec Vinko ni bil. Par let potikanja za Sotlo in prihranki mu bodo rodili nov, lasten dom, katerega bo urejeval ter utrjeval po svoji preudarnosti in izkušnjah.

Mladi Lapuh je imel hvalevredne načrte na bodočnost. Koristiti ter pomagati drugim in pri tem osamosvojiti samega sebe, take vzore mu je zamogla beležiti na pogubno plat le nepopisna kmečka trma lastnega očeta!

Očka Lapuh je naganjal sina s celo rakarsko

2 kompanijo na dno pekla; mladi Lapuh je ostavil dom po očetovi krivdi, hotel je postati samostojen na lahek a pošten način. Pametni in odkriti možakariji so bili na strani mladega in ne starega!

Nekoliko čudno se bo zdelo marsikomu, da so v ospredju vedno le rakarji na štajerski strani Sotle, hrvatskih ne omenjamo niti z besedico.

Sotla je bila mejna reka do prevrata. V mejnih vodah je ribljenje prosto in tako je bilo tudi v Sotli dolgo — dolgo. Pravice prostega ribolova se je posluževal samo štajerc, redko kedaj Zagorec. Kar velja glede ribljenja, se nanaša tudi na lov na rake. Med Zagorci ob Sotli ni bilo in tudi najbrž še danes ni ne ribičev in ne rakarjev.

Težko je odgovoriti na vprašanje: Kako da se naši bratje onostran Sotle niso zmenili ne za ribe in ne za rake?

Najbrž je bil Zagorec že od nekdaj v toplejših mesecih, ko je stikanje za raki na višku, prelen celo za to, da bi dremal za vodo ter čakal na raka, ampak si je rajši privoščil ljubo sanjarenje kje doma

da bi se tudi v teh krajih uvedel običaj, kot je drugje. Drugod starši odstopijo celotno posestvo enemu otroku, ki potem v denarju izplača ostale. Ko starši umro, ni nobene »svaje« in otroci dajo mrtvim staršem mir. Tako je na »Ravenskem« in tam ni takih siromakov kot tu na »Dolinskem«. Tam starši ne silijo svojih otrok že z 18. in 20. letom v zakon. Tu se dekleta poročijo z 18—22 leti. Dekletu, ki je staro 25 let, pravijo, da je že »stara«. Mladina naj bi najprvo premislila, kako bo živela, in potem šele naj gre v zakonski jarem. Torej kako bomo delili: kakor delajo tu na Dolinskem, ali kakor oni na Ravenskem? Tukaj je zemlje premalo in če bi tudi kdo imel veliko denarja, si zemlje ne more kupiti. Ko bi naši sezonski delavci imeli kje dela in dobrega plačila, bi bilo naši Krajini zelo pomagano. Izseljevati se ne vemo kam. S tem problemom se bodo morali pečati naši merodajni krogi. Če kdo kaj pametnega ve povedati, pa naj napiše v »Slovenskega gospodarja«!

Martjanci. Kr. banska uprava je na prošnjo našega selekcijskega društva odobrila prireditve pletarskega tečaja kmetijske šole v Rakičanu od 2. do 31. januarja. Za tečaj se je prijavilo 30 učencev.

*

DRUŠTVENE VESTI

Ob dveh časopisnih obletnicah.

Na dan sv. Treh kraljev leta 1835 je izšla prva številka »Novin Hrvatskih«, ki jih je urejeval in izdajal znani hrvatski rodoljub in voditelj ilirskega-jugoslovanskega pokreta dr. Ljudevit Gaj. Bile so to prve hrvatske novine, ki so kmalu bile preimenovane v »Ilirske Novine«. Tega velepomembnega Gajeva dela, ki spada med najvažnejše dogodke v naši novejši kulturni in po-

Razgovor:

»Zakaj pa nisi že plačal naročnine?« — Tako je vprašal Janez svojega sosedu.

»Vidiš, pa sem res pozabil! Pa sem bral pravilnik, da mora biti naročnina plačana tekom januarja 1935. Sicer nisem zavarovan.«

»Vaš sosed Jurij je lani pogorel, sem ga tudi v januarju pravočasno spomnil, da naj plača, pa je odlašal in — pozabil. Marca se je sicer zguncal, toda med zavarovanec ni več prišel. Veš, da je poleti pogorel, toda zavarovalnine »Slovenskega gospodarja« ni dobil!«

»Prav imaš, najbolje je, kar danes plačati! Samo položnico sem izgubil.«

»Na pošti dobiš drugo, napiši na njo: »Uprava Slovenskega gospodarja v Mariboru št. 10.603« pa pošlji!«

»Bom!«

»Prav imaš!«

litični zgodovini ter je tudi imelo velik vpliv na razvoj narodne zavesti med Slovenci, niso mogli zatreti protivniki Jugoslovanov z vsemi svojimi nakalami in nasilnostmi. Gajeva ideja je ostala ter se uresničila v političnem oziru po svetovni vojni z ustanovitvijo jugoslovanske države. Tekom časa so kajpada Gajeve »Novine« izgubile svoj prvotni namen in pomen. Sedaj izhajajo kot »Narodne Novine«. Stoletnica prvega hrvatskega časopisa je vredna, da jo zabeležimo kot zgodovinski spomin na tiste razvojne sile, ki so končno dovedle Slovence in Hrvate v skupno narodno državo s Srbi.

Omembe vredna je tudi obletnica nekega drugega časopisa, ki je starejši in ni jugoslovanski. To je 150letnica veli-

kega angleškega lista »Times«, ki je začel izhajati 1. januarja leta 1785. Njegov ustanovitelj je John Walter, bivši trgovec s premogom, ki je po polomu svojega trgovskega podjetja ustanovil tiskarniško podjetje, katero je pred 150 leti začelo izdajati majhen časnik na 4 straneh. Kot geslo mu je ustanovitelj določil: »Ljubezen do resnice, spoštovanje duhovnih vrednot, veselje do svobode ter delo za rast in ugled domovine.« Izvršujoč to geslo je list rasel od leta do leta ter se dvignil do višine najuglednejšega angleškega in svetovnega lista. List je ne samo zrcalo, marveč vodnik javnega mnenja n. Angleskem in priznan sodnik svetovnega javnega mnenja. K tej vodilni vlogi ga usposablja njegova zgodovina, ki spričuje njegovo dejansko ljubezen do resnice in pravice, za katero se je vedno potegoval, svoboden vsakega hlapčevanja, poslušen samo svoji vesti.

Ko omenjamo ti dve važni časopisni obletnici, pridružujmo se čestitkam, ki so bile tem povodom sporočene, bi dostavili naslednjo pripombo: Naš list ne obhaja 150letnice, še 100letnice ne, stojimo pred 70letnico »Slovenskega gospodarja«. Naša zgodovina pa spričuje delovanje lista, ki je bilo vedno usmerjeno v vzbujanje narodne zavesti med slovenskim ljudstvom in ki so ga zmiraj vodile kot gonilna sila štiri ideje: ljubezen do resnice, spoštovanje duhovnih vrednot, veselje do svobode in delo za rast in ugled domovine. Tak list zasluži vsestransko podporo vsega slovenskega ljudstva. Širimo »Slovenskega gospodarja« ter agitirajmo zanj!

*

Ljutomer. Nikar ne pozabi, da ima to nedeljo, dne 20. januarja »Ljudska čitalnica« svoj letni občni zbor v dvoran Katoliškega doma, in sicer po osmi sveti maši predpoldne. To je tvoje prosvetno društvo, fant in dekle. Pridi, če tudi še nisi vpisan kot član. Se boš ob tej priliki vpisal. Pridi, da boš videl uspehe našega enoletnega prosvetnega dela, ki jih bodo društvo razgrnilo pred teboj v poročilih do-

pod senčno hruško, kjer je tuhtal, kako bo zaslužil pri trajbi pur ter pri »švercu« z živino, tobakom in »soljo.

Zagorci sami pravijo, da je Hrvat ob Sotli preponosen, da bi natikal žive žabe na šibe in vabil rake.

V dolgi dobi preplave obsotlskih krajev z raki so se mastili Obsotlčani s slastnimi raki vsak večer. Velike sklede so se kadile po večerih na kmečkih mizah in vsi so pridno luščili rdeče kuhane rake. Celo sejmarji so jemali seboj na sejme v žepih kuhane rake in istotako deca v šolo mesto kruha.

Nekaj povsem tujega je bil rak na mizi Zagorcu!

Med Hrvati rakarstvo ni niti poganjalo, kaj šele cvetelo in dajalo komu zaslužek. Če bi se bil udomačil lov na rake tudi med Hrvati, bi bilo došlo bogznaj kolikokrat in do kako hudih krvavih ter smrtnih obračunov radi dobičkanosti rakarstva.

Zagorci so slovenskim rakarskim lenuhom tu in tam malo ponagajali, a do resnih sporov ni došlo ali iz zagorske zanikarnosti ter brezbriznosti, ali iz bratske popustljivosti? Odgovor na to vprašanje je še danes odprt in nepojasnjen.

Štajerski rakarji na drugi strani Sotle konkurence niso imeli in radi tega so se veselili dobička sami. Bogastvo na rakihi ni kršilo miru ter sloge med Štajerci in Hrvati.

V mesecih lova na rake rakarji niso bili pod domačim krovom. Spali so ali na prostem ali po šupah ter listnjakih vasi ter hiš ob vodah. Kosilo so si kuhali ter cvrli sami. Le ob nedeljah in praznikih, katere so v obče praznovali, so posečali kar v celih gručah krčme, kjer so pili, se mastili s pečenko, rajali ter razgrajali, plačevali pa v gotovini, dokler je trajala sezona. Ko je bil na jesen končan lov, so se razlezli in porazgubili po svojih krčmah ter bajtah in otepali na zimo ter zgodnjo pomlad radi sezonske lahkomišelnosti in zapravljivosti pomanjkanje.

Lapuhov Vinko je tudi živel po načinu tovarišev. Sam si je kuhal, pač pa je imel streho ter ležišče in praznično zabavo pri eni hiši.

V vasi Kraljevec na hrvaški strani je v dobi naše povesti točil »neograničeno vino in rakijo« že starejši Šandor Katič. Žena mu je bila iz Gregorevc na Bi-

vjih psov in medvedov. A kaj pomeni teh 3000 žrtev v primeri s 24 tisoč osebami, ki so podlegle kačjemu piku.

Kače izpraznilo celo vas.

V Indiji v bližini Mersine so napadle leta 1933 v poletju kače turško vas v tisočih in tisočih. Golazen se ni zmenila za nobeno nevarnost ali obrambo, ampak so udirale z vso srditostjo skozi okna hiš. Prebivalstvo je bilo prisiljeno, da je zapustilo naselbino v divjem begu.

Zmotil se je.

Nekega 60letnega možakarja so za razne žaluge izvolili častnim občanom. Par dni za